

Răspunsuri la întrebările candidaților cu privire la proiectul formularului declarației

Secțiune	Titlu	Întrebarea originală din partea candidatului	Răspunsul din partea Secretariatului
0	Căsuțele Da/Nu	„La fel, am reținut că căsuțele unde se solicită răspuns Da sau Nu, nu pot fi accesate/bifate. Urmează a fi completate alături cu semnul minus sau plus? S-au se rezolvă pe parcurs?”	Este posibil că nu veți putea bifa căsuțele, în funcție de aplicația pe care o utilizați pentru a completa acest document fișier. Dacă nu puteți bifa căsuțele, vă rugăm să puneți un X înainte de „Da” pentru a indica <i>da</i> , și după „Nu” pentru a indica <i>nu</i> . Spre exemplu: XDa ☐ Nu ☐ (se are în vedere “Da”) Da ☐ Nu ☒ (se are în vedere “Nu”)
4	Cetățeniile altor state	”Care acte urmează a fi indicate la rubrica „Cetățenia deținută din ___ până ___ (datele)” – data eliberării actului primar (actul constatator sau certificatul de naștere?) sau a ultimului act valabil? De exemplu, actul primar care mi s-a eliberat mie a fost actul constatator de cetățenie, deși la soție și copii actele primare sunt certificatele de naștere”	La această întrebare, necesită a fi indicată data obținerii cetățeniei altui stat din actul primar pe care îl aveți. Actul primar care atestă dobândirea cetățeniei este actul constatator de cetățenie, în care pot fi indicați și alți membrii ai familiei. În cazul Dvs, la Dvs. indicați data din actul constatator, iar în cazul membrilor familiei – data din din certificatul de naștere.
		”Care acte trebuie indicate la rubrica „Tipul documentului (pașaport sau buletin de identitate) și seria/numărul” – se are în vedere actul de la actul din întrebarea anterioară sau ultimul act valabil?”	Necesită a fi indicat ultimul act perfectat care atestă deținerea cetățeniei unui alt stat (ca exemplu actul constatator de cetățenie, certificat de naștere, cartea de identitate sau pașaportul). Data eliberării ultimului act valabil/nevalabil (ex. pașaport), poate să difere de data obținerii cetățeniei. Dacă dețineți și act/carte de identitate și pașaport, indicați actul de identitate.
		”La pct.4 denumit „Cetățeniile altor state” este necesar de indicat cetățeniile obținute doar începând cu 01.01.2008, dar cu cele obținute până	La pct.4, este necesar de indicat cetățeniile altor state deținute în prezent, cât și cele anulate în perioada 01.01.2008 – prezent, indiferent de data obținerii acestora.

		la 01.01.2008 cum de procedat? este necesar de indicat sau nu?,,	
5	Domiciliu/ reședința temporară peste hotare	”Ce termen de domiciliu este necesar de indicat la copii minori – bănuiesc ca la copiii minori, data de la care se calculează durata reședinței temporare peste hotare se calculează de la data nașterii. Totuși, data până la care va împlini vârsta de 18 ani sau la cea mai recentă dată la care expiră buletinul de identitate a unui dintre părinți?”	În cazul copiilor minori, poate fi indicată durata reședinței temporare peste hotare similară cu cea a părinților , dacă nu este înregistrată o altă reședință în actele de identitate eliberate pe numele copiilor minori. Dacă reședința continuă, indicați – până în prezent, respectiv vârsta de 18 ani nu e relevantă
6.a	Călătoriile peste hotare	„Este obligatorie declararea călătoriilor de scurtă durată în țara vecină (pentru câteva ore) cu întoarcerea în aceeași zi, în scop privat sau familial?”	Indicați aceste călătorii după cum urmează: “Călătorie obișnuită (de rutină): Dacă ați călătorit în mod obișnuit în unul sau mai multe locuri, în loc să enumerați toate călătoriile individual, puteți descrie în schimb modelul acestor călătorii. De exemplu, vă rugăm să indicați într-un rând din Secțiunea 6.a de mai sus în colonița „luna și anul” perioada și faptul că este o călătorie obișnuită, de ex. „ <i>călătorii de rutină în 2018-2020</i> ”. Apoi, vă rugăm să folosiți secțiunea de comentarii 17 pentru a explica pe scurt natura călătoriei (de exemplu, „ <i>vizite de rutină la părinții care locuiesc în București</i> ” etc.). Comisia poate solicita în continuare detalii cu privire la fiecare călătorie după primirea declarației. Totuși, dacă ați transportat numerar declarabil în careva din aceste călătorii (a se vedea următoarea Secțiune 6b), trebuie să oferiți detaliile acestei călătorii.”
6.a	Călătoriile peste hotare	”În cazul în care am fost cu membrii familiei, trebuie să indic separat în coloana „Numele, prenumele” sau la „scopul vizitei” pentru fiecare plecare în vacanță sau vizită peste hotare? ”La pct.6 denumit „Călătorii în străinătate”, indicăm călătoriile în străinătate începând cu 01.01.2018 până în anul 2022? sau până în prezent? incluzând și perioada anului 2023.,,	În cazul călătoriilor în străinătate care au același scop comun , poate fi indicat împreună numele și prenumele membrilor de familie, pentru fiecare perioadă separat. La pct.6 este necesar obligatoriu de indicat toate călătoriile în străinătate din perioada 2018 - 2022. Opțional, puteți indica și călătoriile în străinătate din anul 2023.

6.b	Mișcări transfrontaliere de numerar	”In situația în care în o perioada de timp au fost exportate sume care în cumul depășesc suma de 10000 Euro, este necesar de indicat la punctul 6b?”	La întrebarea 6b, este necesar de indicat numărul călătoriei din ultimii 5 ani indicată în Tabelul 6a, în care dvs. sau careva din membrii familiei dvs., au deținut la traversarea frontierei de stat (intrare sau ieșire) numerar echivalent a 10,000 Euro sau mai mult. Dacă numerarul deținut era mai mult de 10,000 EUR, se indică suma totală, nu doar diferența (de ex., dacă într-o călătorie ați deținut 13,000 EUR, indicați această sumă, nu doar 3,000 EUR ca fiind suma ce depășește limita de 10,000 EUR). Nu este necesar de indicat numerarul deținut la traversarea frontierei de stat cu echivalentul sub 10,000 Euro, sau cumulativ deținut în timpul mai multor călătorii din ultimii 5 ani.
7	Declarații anuale	„Având în vedere că, din anumite circumstanțe eu nu am depus declarația anuală de avere și interese personale pentru unii din anii relevanți, urmează să le completez și să le transmit Comisiei în viitorul apropiat în perioada indicată de Comisie.”	Da, acest lucru este corect. Instrucțiunile din Secțiunea 7 precizează: „includeți-le [declarațiile anuale lipsă] ca fișiere în format PDF semnate electronic împreună cu această declarație , conform articolului 9 alin. 2 din Legea nr. 26/2022 în mesajul de e-mail trimis către Secretariat”. Așadar, același termen se aplică și declarațiilor anuale depuse în conformitate cu Secțiunea 7 și declarației pentru ultimii cinci ani, conform articolului 9 alin. 2 a Legii Nr. 26 din 2022. Cu alte cuvinte, expediați și declarația de 5 ani, și declarațiile anuale lipsă – împreună, în termenul stabilit pentru returnarea declarației completate Comisiei.
		„Este necesar să anexez cele 5 (cinci) declarații anuale (2017-2021)?”	Conform instrucțiunilor din Secțiunea 7, dacă ați depus deja toate „declarațiile anuale conform Legii nr. 133/2016 pentru anii de declarație 2017-2021 (indiferent dacă erați sau nu obligat/ă anterior să depuneți declarații conform Legii nr. 133/2016)”, nu mai aveți nimic de făcut conform Secțiunii 7. Nu trebuie să depuneți repetat declarațiile anuale. Dacă nu ați depus una sau toate declarațiile anuale, conform instrucțiunilor din Secțiunea 7 „includeți-le ca fișiere în format PDF, semnate electronic împreună cu această declarație conform articolului 9 alin. 2 din Legea nr. 26/2022 în mesajul de e-mail trimis către Secretariat.”
7	Declarații anuale	„Pct. 7 nu imi este clar. Daca până în 2022 nu am depus declaratiile deoarece nu am fost subiect al Legii nr. 133/2016, trebuie sa bifez, nu? Pentru a fi o	Da, corect, ar trebui să marcați căsuța „Nu” în acest caz.

		echitate, eu aş include în special pentru cei care nu au fost subiecți să confirme depunerea declarațiilor anuale pe venit (care se depun la fisc), fie ca persoană juridică (în cazul avocaților, notarilor, s.a.), fie ca persoană fizică”	Depunerea declarațiilor anuale de impozit pe venit (la autoritățile fiscale în conformitate cu legislația fiscală) nu înlocuiește depunerea declarațiilor anuale în conformitate cu Legea 133/2016: toți declaranții conform Legii 133/2016 trebuie, în principiu, să depună și declarațiile fiscale în paralel cu declarațiile conform Legii 133/2016.
		”Sunt subiectul declarării din anul 2021. Am depus declarația la angajare și cea anuală, precum și declarația anuală fiscală. Respectiv, este necesar de a mai completa declarația conform Legii 133/2016 pentru anii 2017-2020 dacă nu am fost subiectul declarării?”	Declarațiile anuale lipsă din perioada 2017-2021, necesită a fi completate în conformitate cu cerințele și instrucțiunile cuprinse în Anexa 1 a Legii 133/2016 (ultima versiune modificată prin Legea nr. 96 din 14.04.2022), inclusiv și de candidații care nu au fost subiecți ai Legii 133/2016 în perioada respectivă. Respectiv, în cazul Dvs., dacă ați depus deja declarația anuală pentru anul 2021, urmează să depuneți la Comisie doar declarațiile pentru anii 2017-2020 (4 ani).
7	Declarații anuale	„Totodată, concretizez, dacă corect am înțeles - dacă bunurile deținute au fost indicate în declarațiile de avere și interese personale depuse la ANI în anii 2017-2021, acestea nu se mai includ în declarația dată? Sau totuși se vor include?”	Nu este nevoie să declarați în declarația pentru ultimii 5 ani bunurile pe care le-ați declarat deja în declarațiile anuale de avere și interese personale anterioare.
		„Nu este clară oportunitatea completării și Declarației de avere și interese personale anuale conform Exemplului, atunci când candidații au depus anual asemenea declarații, iar unele date din ea se conțin și în Declarația întocmită în conformitate cu prevederile art.9 alin.2 din Legea 26/2022.”	La pagina 1 a formularului declarației se menționează la rubrica „Important”: „În principiu, această declarație unică vă solicită informații care nu sunt (explicit) deja incluse în formularul declarației de avere și interese personale (în continuare: declarație anuală) conform Anexei 1 la Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale „Deci, principiul călăuzitor pentru această declarație este de a evita pe cât e posibil dublarea declarațiilor anuale. Cu alte cuvinte: Nu trebuie să mai declarați nimic în această declarație, dacă ați făcut-o deja în declarațiile dumneavoastră anuale depuse anterior la Autoritatea Națională de Integritate. (în continuare ”ANI,)”.
8	Bunuri neincluse în declarațiile anuale	„Datele care vor fi incluse în Declarație vor include toate datele pentru ultimii cinci ani sau numai datele care au fost omise în declarațiile anuale?”	

10	Cheltuieli	<p>„O neclaritate apărută este legată de plățile suportate pe serviciile medicale, de exemplu cheltuieli legate de sarcina soției cu copii, care include: plăți pentru servicii medicale pînă la survenirea sarcinii, monitorizare în timpul sarcinii și respectiv nașterea copilului în instituții medicale, dintre care unele plăți propriu- zise separat nu depășesc suma de 25000 lei, iar altele depășesc acest plafon, astfel toate trebuie declarate separat dacă pe categorie depășesc limita stabilită? Care este perioada de plafonare dacă plățile sunt făcute în ani diferiți?”</p> <p>O problemă a cuantumului exact a tuturor plăților pe servicii medicale poate fi întâlnită din cauza achitării unor plăți curente mai minore cu bani lichizi (în afară de plățile prin banking), care nu s-au monitorizat exact în bugetul familiei și chiar nu le pot expune.”</p>	<p>Instrucțiunile din Secțiunea 10 precizează: „Un indicator pentru un set combinat de articole este dacă acestea sunt comandate la un moment dat (chiar dacă sunt două contracte separate), sau dacă sunt listate pe o singură factură sau dacă sunt plătite într-o singură tranzacție sau în același timp. În cazul în care aveți dubii, alegeți opțiunea care duce la valoarea (combinată) mai mare.”</p> <p>Urmând instrucțiunile pentru acest caz de servicii medicale, ați putea face referire la suma totală a unei facturi (pentru mai multe servicii sau articole) dacă acestea sunt incluse într-o singură factură și verificați dacă acest total este sub sau peste prag. De exemplu, factura 1 pentru toate controalele pe durata sarcinii poate fi de 20.000 MDL și este astfel sub prag. Următoarea factură 2 referitoare la naștere poate fi peste (60.000 MDL). Deci plata pentru factura 1 nu trebuie declarată, plata pentru factura 2 - da.</p> <p>Similar cu plățile minore: dacă, de exemplu, cumpărați medicamente astăzi și plățiți pentru o poliță de asigurare medicală o săptămână mai târziu, ambele sunt (probabil) cheltuieli minore și cu mult sub pragul de 25.000 MDL.</p>
		<p>„în Declarație există secțiunile "6.Calatorii in străinătate" și 10.Cheltuieli mai mari de 25 000 lei moldovenești". În cazul în care unele cheltuieli sint efectuate în legătură cu călătoriile in străinătate (vacanțe), cum le includem în secțiunea"10" și cum le analizăm in secțiunile din tabelă?”</p>	<p>Pentru a evita dublarea informațiilor din Secțiunea 10, nu trebuie să repetați destinația călătoriei în câmpul „Descrierea cheltuielilor” din Secțiunea 10, ci în schimb vă puteți referi la numărul rîndului din Secțiunea 6. Deci, de exemplu, puteți scrie în câmpul „Descrierea cheltuielilor” din Secțiunea 10 următoarele: „A se vedea rîndul 4 din Secțiunea 6”. Cu toate acestea, trebuie să completați toate celelalte câmpuri din Secțiunea 10. În principiu, ambele Secțiuni abordează aspecte diferite ale călătoriei.</p>
		<p>”La pct.10. denumit „Cheltuieli > 25.000 lei moldovenești ”, suma indicată se raportează pentru fiecare an sau cumulativ pentru perioada 2018 -</p>	<p>Cheltuielile mai mari de 25,000 MDL necesită a fi raportate cumulativ pentru fiecare serviciu procurat, pentru perioada prestării acestuia. <i>De exemplu: contractarea serviciilor educaționale pentru copii în perioada 2007-2010 în sumă totală de 60,000 MDL; achitarea în rate către compania X, în</i></p>

		2022? Dacă serviciile comunale depășesc anual 25 mii lei tot trebuie să fie declarate?.,	<p><i>anul 2012 a serviciilor de instalare a mobilierului în sumă totală de 40,000 MDL.</i></p> <p>În cazul serviciilor comunale, care sunt prestate de diferiți furnizori în baza unor contracte, vor fi indicate (la discreția candidatului) doar cheltuielile mai mari de 25,000 MDL cumulative înregistrate pe parcursul unui an calendaristic per contract. <i>De exemplu: achitarea serviciilor de furnizarea a luminii electrice pe parcursul anului 2021 în sumă de 26,000 MDL, achitarea serviciilor către Asociația Coproprietarilor în Condominiu în anul 2020 în sumă totală de 29,000 MDL.</i></p>
11	Criptovalută	„Consider ca de la pct. 11 nu reiese un eventual venit din criptomonede, care nu se regaseste mai sus.”	Corect. Dacă ați generat venituri din criptovalută, în special prin vânzarea acesteia, trebuia să declarați acest venit în conformitate cu Secțiunea II din Anexa 1 din Legea 133/2016.
14	Persoane apropiate care activează în sistemul judecătoresc, al procuraturii și serviciul public	„În procesul analizei Declarației remise pentru examinare, am reținut unele neclarități și anume: la pct. 14 se solicită a fi completată declarația cu informații despre persoanele apropiate, care activează în sistemul judecătoresc, procuratură și serviciul public. Referitor la „serviciul public” se are în vedere doar funcționarii publici și funcționarii de demnitate publică, sau se are în vedere și alte instituții care prestează servicii publice, dar sînt la autogestiune, cum ar fi spre exemplu, Agenția Servicii Publice, angajații cărora nu sunt funcționari publici. Este necesar a fi concretizat acest moment, pentru a nu admite erori la completarea declarației.”	Potrivit Legii nr. 158/2008, Legii nr. 199/2010 și Codului administrativ, termenul de „serviciu public” se aplică oricărei persoane care activează într-o instituție publică care acționează în interes public și exercită autoritate publică. Aceasta include funcționarii publici și funcționarii de demnitate publică.
	Persoane apropiate care activează în sistemul judecătoresc, al procuraturii	”Mama, este în serviciul public (învățătoare care a deținut între timp și funcțiile de conducere de directoare și directoare adjunctă de școală) de la începutul anilor '90. Respectiv, care perioadă să o indic, ultima perioadă în care deține ultima funcție	La capitolul 14 este necesar de indicat lista persoanelor apropiate care activează sau au activat în ultimii 5 ani în sistemul judecătoresc, al procuraturii și serviciul public. Fiecare loc de muncă în sistemul judecătoresc, al procuraturii și serviciului public a persoanei apropiate se indică separat în rând nou, cu specificarea datei începerii activității și după caz data finisării activității. În cazul menționat de dvs. necesită a fi

	și serviciul public	(01.09.2012) sau data de la prima funcție administrativă în cadrul școlii?"	indicate funcțiile deținute de persoana apropiată din ultimii 5 ani, în serviciul public, cu indicarea datei începerii și finisării activității după caz.
15	Alte persoane apropiate	<p>„Identificarea expusă prin indicarea persoanelor relevante care au avut relația respectivă cu dumneavoastră în orice zi din perioada de <i>declarare</i> 01.01.2007 – 31.12.2021, nu este pe deplin explicită.</p> <p>De exemplu: tata a avut mai mulți frați, iar mama a avut mai multe surori, dintre care multe persoane au fost plecate peste hotare pe diferite perioade, sau am avut întâlniri/comunicări ocazionale (<i>chiar nici nu le cunosc toate datele de identificare</i>), este obligatoriu să indicăm toată lista exhaustivă de persoane unchi/mătușe/cumnați?</p> <p>O altă situație este survenirea decesului persoanelor apropiate în acest interval de timp (<i>bunici, unchi, părinte</i>), iar în aceste condiții tot este obligatoriu să indicăm datele acestor persoane deja decedate?"</p>	<p>Formularul declarației indică în rubrica data nașterii după cum urmează: „(dacă se cunoaște)”. Respectiv, indicați data nașterii în măsura în care o cunoașteți.</p> <p>De asemenea, vedeți și următoarea instrucțiune din chestionar, secțiunea 15.</p> <p>„Dacă vă lipsesc date despre oricare dintre persoanele apropiate și terțe, pentru că, de exemplu, nu aveți legătura cu acestea, vă rugăm să oferiți toate datele despre acestea pe care le puteți obține folosind o diligență rezonabilă și să furnizați în Secțiunea 17 o explicație despre efortul rezonabil depus de dvs. pentru a obține informațiile solicitate pe care nu le puteți furniza.”</p>
		„Nu este clar care persoane vor fi incluse în Secțiunea 15 Alte persoane apropiate: „care erau în viață în perioada 01.01.2008 – 31.12.2022, inclusiv și care au decedat în perioada respectivă”	<p>La pagina 1 a formularului declarației se menționează la rubrica „Important”:</p> <p>„Va trebui să declarați pentru membrii familiei dumneavoastră pentru fiecare an calendaristic în care timp de cel puțin o zi au avut statutul (de exemplu, dacă v-ați căsătorit sau ați divorțat în martie 2019, oricum trebuie să declarați pentru soțul/soția pentru tot anul calendaristic 2019).”</p> <p>Astfel, dacă persoana a fost în viață cel puțin o zi în perioada respectivă, trebuie să o declarați. De exemplu, dacă persoana apropiată a decedat în ianuarie 2008, trebuie să o declarați.</p>
		”La pct.15 denumit „Alte persoane apropiate”, vă rugăm să ne explicați termenul „în orice zi” din expresia „persoanele relevante care au avut relația respectivă cu dumneavoastră în orice zi din	Secțiunea 15 din declarație se referă la alte persoane apropiate decât cele care activează în sistemul judecătoresc, procuratură și serviciul public, care sunt indicate în secțiunea 14 a declarației.

		<p>perioada de declarare 01.01.2008 – 31.12.2022”. Care este frecvența/periodicitatea întâlnirilor cu aceste persoane? întâlniri doar fizice sau se are în vedere și comunicările prin intermediul mijloacelor electronice? dacă la această categorie se atribuie și colegii de serviciu, care tot sunt procurori și practic avem întâlniri zilnice la serviciu?.,</p>	<p>Noțiunea de „persoană apropiată” este prevăzută de art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, care prevede următoarele: „soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarației, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/nora)”.</p> <p>Sintagma „în orice zi” are în vedere nevoia de a include toate persoanele relevante care au avut relația respectivă cu dumneavoastră în perioada de declarare 01.01.2008 – 31.12.2022, indiferent de durata relației. De ex, dacă ați fost căsătorit și divorțul a survenit în ianuarie 2018, urmează să indicați fostul soț/soție, chiar dacă ați fost căsătoriți doar câteva zile pe parcursul perioadei de declarare.</p>
14/15	Persoane apropiate care activează în sistemul judecătoresc, al procuraturii și serviciul public/ Alte persoane apropiate	<p>”În definiția <i>persoanelor apropiate</i>, conform art. 2 din Legea nr. 133/2016, apare termenul termenul nepot/nepoată. Este vorba despre nepot/nepoată de pe frate și soră sau în relația cu bunic/bunică?”</p>	<p>Deoarece în definiția ”<i>persone apropiate</i>” sunt incluse atât bunic/bunica, cât și fratele/soră, vă rugăm să indicați nepotul(ii)/nepoata(ele) pentru ambele legături de rudenie.</p> <p>Totodată, Vă rugăm să rețineți că definiția „persoane apropiate” include copiii adulți.</p>